

Tradice jako vyšitá. Jihomoravská módní značka ukazuje folklor jako životní styl

16.7.2024 - | Vysoké učení technické v Brně

Všichni tančili ve folklorních souborech a navštěvovali školu Folklorních tradic organizovanou Národním ústavem lidové kultury „Na konferenci jsme se potkali a měli na sobě folklorní trička. Akorát ta naše byla šitá v Bangladéši, a to se nám nelíbilo. Dávat ornament na oblečení, které šije kdoví kdo a jede v kontejnerech přes půl Evropy. Tak jsme se rozhodli, že to dáme dohromady,“ popisuje Krásná.

Zakladatelé značky Ladislav Matuška, Veronika H. Krásná a Magdalena Němečková | Autor: Michaela Krásná

Podařilo se vám propojit lásku k folkloru s vystudovaným oborem. Bylo to v plánu?

Naše rodina tím vždy žila – babička chystala kroje nejen nám, ale i ostatním z dědiny. Teď kroje pro naši rodinu a kamarády chystám já. O folkloru jsem psala závěrečnou práci. Chodila jsem do souboru, který jsem i organizačně vedla. Dělal jsem správu účetnictví a vedla i spolek. Zkušenosti jsem tak využila i v diplomové práci.

Stihla vám babička předat něco, co sama uměla?

Předala mi umění škrobení sukní a rukávců. A jak se o kroj starat, aby co nejdéle vydržel. Babička pletla krajky na rukávce z tenké příze. Já se to chtěla naučit, ale ona říkala – nejdřív se nauč pořádně plést, pak budou krajky. A já chtěla hned krajky. Neměla jsem u hladce a obrace výdrž. Chtěla jsem hned plést krajky a ne šály. Ona ale neuměla vyšít, tak jsem začala já. Když babička umřela, sháněla jsem, kdo by krajky na jehlicích uměl. A všichni vymřeli. Uměla něco, co se asi nedochovalo.

Do oblečení FoklorStyl se vám ale nakonec podařilo otisknout i rodinnou historii.

První kolekce byly inspirovány našimi domácími kroji. Magdalena má Podluží, Láďa má Boskovice s Malou Hanou a já mám Hanácko Slovácko. Konzultovali jsme to s etnografy a lidovými malérkami. Začali jsme vyrábět ucelené kolekce Svéráz podle jednotlivých regionů. Komplety sukně, trička, kraťasy. Aby se mohli obléknout oba – kluk i holka -- a byli sladění.

... a vyrazit třeba na hody?

Tam patří jiné oblečení. Tohle není kroj, ale krojová inspirace. Hodí se to do práce, do školy nebo na festivaly. Aby člověk měl možnost vyjádřit lásku k folkloru. K objednávkám přidáváme informační kartičky z jakého regionu vzor pochází a jaké jsou tam zajímavosti či tradiční tance.

Pak jsme navrhli i společenskou kolekci Premium, kde zákazníci najdou na míru šité obleky z vlny s výšivkou či kostýmky. To už si můžete vzít na obchodní jednání či na ples. Vyšívání obleků vyrábíme na zakázku třeba na svatby. Sako FolCo má střih kacabaje – to je vyšívání mužský kabátek, který se nosíval v zimě. I kalhoty mají v zadní části výšivku. Celé je to vyšperkované včetně podšívky.

Jak dlouho výroba takového obleku trvá?

Odhadem tak čtyřikrát déle než normální oblek. Musíme to zařadit do šicího plánu, nastříhat na jednotlivé díly a každá velikost musí být precizně vyšitá. Vše šijeme zákazníkovi na míru. Hodně si to berou lidé na svatby nebo vinaři na oficiální události. A podnikatelé, kteří chtějí v zahraničí reprezentovat svůj moravský původ. Jsem na naše obleky hrdá, nikde jinde nic takového nemají.

Značka FolklorStyl vznikla před 8 lety | Autor: Petr Omelka

Jak vznikají jednotlivé ornamenty?

Musíte na to mít cit. Každý region má svoje barvy a vzory, nemělo by se to míchat. Na první pohled je to jablíčko, ale pak si všimnete, že je třeba jinak zakroucené. Podluží má ornamenty ve 4 základních barvách, na Uherskohradištsku je úplně jiná paleta barev. Často se používá srdéčko, chrpa, tulipánek nebo šneček. Nejrozšířenější jsou strážnické ornamenty známé z brambůrek.

Měly ornamenty i nějakou jinou než dekorační funkci?

Mají dávat člověku ochranu. Proto je kreslili okolo oken a dveří, sloužily jako ochrana domu před duchy a zlými energiemi. Naše ornamenty na tričkách tvořila třeba maléřka Zuzana Zimková a ta to posouvá do modernější roviny. Moc se to povedlo a někteří lidé nám to kradli. Ale není možné, aby dva lidé na světě vytvořili naprosto stejný ornament složený ze stejných prvků, velikostí, barev a ve stejné orientaci i pořadí.

Společenská kolekce Premium obsahuje decentnější folklorní prvky | Autor: Michaela Krásná

Ve volném čase ještě stále organizujete i krojové dílny. Co přesně tam zájemce učíte?

Třeba škrobení sukní. Pozveme lektorku, většinou je to starší zkušená paní. Žehlí se to jako kdysi starými hladkými žehličkami. Škrobení je dost namáhavá práce – bolí z toho ruce a záda. Je to služba, kterou si můžete zaplatit. Ale chtěli jsme to lidi naučit, aby se toho nebáli a ušetřili. Nebo jsme měli lekci péče o kroj. Procházeli jsme jednotlivé krojové součásti a říkali si, jak o ně pečovat a jak kroj skladovat. Aby to přežilo bez molů.

Aktuálně pořádá Magdaléna s Muzejním spolkem Prušánky každý podzim burzu krojů z regionu Podluží. Já jsem letos na jaře udělala první burzu krojů v Rakvicích zaměřenou na kroje z Hanáckého Slovácka.

Myslíte, že vaše děti budou také chodit v kroji?

Myslím, že budou chodit rády. Dcerky začaly vyšívat. Děláme to já, tak chtějí taky. Jezdí na hody a

vnímají, že je to událost. Někdy je to velký šrumeček – nachystat všem kroje, uklidit dům, umýt okna, vytrhat trávu před domem, pokopat zahrádku, nachystat jídlo. Abychom pak mohli se jít v klidu podívat na průvod a pod máju se pobavit. Dělali jsme seznam, co nakoupit na hody. A malá šestiletá dcerka si vzala tužku a psala – buchtu uděláme jahodovou a koláče makové, tvarohové a povidlové. Naše rodina tím žije, děti to vidí a přijde jim to už normální součástí života.

<https://www.zvut.cz/tema/-f38144/tradice-jako-vysita-jihomoravska-modni-znacka-ukazuje-folklor-jak-o-zivotni-styl-d261237>